

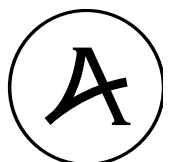
REKABET KURUMU'NUN YERİNDE İNCELEME YETKİSİNE İLİŞKİN ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi'nin ("AYM") 20 Haziran 2023 tarihinde 2019/40991 başvuru numarasıyla tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan bireysel başvuru kararı ("**Karar**") ile Rekabet Kurumu ("**Kurum**") nezdinde başvuru sahibinin konut dokunulmazlığı hakkının ihlal edilip edilmediği yönünde bir değerlendirmede bulunulmuştur. İlgili karar uyarınca, yerinde inceleme kararının hakim kararı alınmamış olması sebebiyle başvuru sahibinin konut dokunulmazlığı hakkının uyuşmazlık konusu olayda ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Karar, hem mevcut uyuşmazlıklar hem de Kurum'un gelecekte gerçekleştireceği yerinde incelemeler açısından emsal teşkil edebilecek niteliktedir.

Somut olayda, ön araştırma yapmak üzere yetkilendirilen rekabet uzmanları, başvuru sahibinin adresine giderek yerinde incelemede bulunmuş ve yapılan inceleme neticesinde şirket personelinin bilgisayarından temin edilen elektronik postalarından oluşan 78 yaprak belge teslim alınmıştır. Bunun üzerine başvuru sahibi; Anayasa'nın 21. maddesi uyarınca konut dokunulmazlığı hakkına ancak hâkim kararıyla müdahale edilebileceğini, başvuru sahibinin işyerinde Kurum yetkililerince gerçekleştirilen yerinde incelemenin yeterli kanuni güvenceyi içermemesi sebebiyle konut dokunulmazlığının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

AYM, ilgili kararında öncelikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("**AİHM**") ve Yargıtay kararları doğrultusunda konut kavramının genellikle özel yaşamın ve aile yaşamının geliştiği yer olarak tanımlandığını belirtmiş; fakat konut kavramının iş yerlerini de kapsayabileceğinin altını çizmiştir. Bu çerçevede Karar'da bir kişinin mesleğini sürdürdüğü bürosunun, bir şirketin faaliyetlerinin yürütüldüğü şirket merkezinin, tüzel kişilerin kayıtlı merkezlerinin, şubelerinin ve diğer işyerlerinin de bu kapsamda değerlendirilebildiği belirtilmiştir.

AYM, arama kavramını ise suçu önlemek amacıyla suç işlenmeden önce veya suç işlendikten sonra delillerin elde edilmesi ve/veya sanığın ya da şüphelinin yakalanabilmesi için bireylerin bazı temel haklarının sınırlandırılmasına sebep olacak şekilde yürütülen ve de kural olarak hakim kararını gerektiren bir koruma tedbiri olarak tanımlamıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("4054 sayılı Kanun") 15. maddesinde düzenlenen yerinde inceleme, Kurum yetkililerinin teşebbüs ya da teşebbüs birliklerinin iş yerlerine giderek mahalde inceleme yapması anlamına gelmektedir. İlgili kararda teşebbüslerin yönetim işlerinin yürütüldüğü kısımlar ile çalışma odaları gibi herkesin serbestçe giremediği alanların konut sayılacağı hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 21. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, usulüne göre verilmiş bir hakim kararı olmadıkça hiç kimsenin konutuna girilemeyeceği, konutunda arama yapılamayacağı ve buradaki eşyalara el koyulamayacağı açıkça ifade edilmiştir. Aynı fıkroda gecikmesinde sakınca bulunan hallerle sınırlı olmak üzere 24 saat içerisinde görevli hâkimin onayına sunulmak şartıyla kanunla yetkili kılınmış mercilerin yazılı emrinin yeterli görülebileceği ifade edilmiştir. Ayrıca el koyma haline özgü olarak hâkime el koyma kararını 48 saat içerisinde açıklaması yükümlülüğü getirilmiş olup aksi takdirde el koymanın kendiliğinden kalkacağı belirtilmiştir.

4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinde yerinde inceleme faaliyetinin Kurul kararıyla yapılabileceği belirtilmekte olup bu durumun gecikmesinde sakınca bulunan hallere münhasır olmadığı görülmüştür. Anayasa'nın 21. maddesinde gecikmesinde ancak sakınca bulunan hallerde doğrudan hakim kararı yerine kanunla yetkili kılınmış mercinin yazılı emrinin yeterli görülebileceği belirtilmişken; Kurul'a verilen bu yetkinin Anayasa'nın 21. maddesi ile uyumlu olduğundan bahsedilemeyecektir. Aksi durumun kabul edildiği ihtimalde dahi Kurul'un almış olduğu yerinde inceleme kararını 24 saat içerisinde hakim onayına sunma zorunluluğunun olmaması da Anayasa'ya aykırılık teşkil edecektir.

Sayılan tüm bu hususlar sebebiyle başvuru sahibinin konut dokunulmazlığı hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın 21. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı olduğu ve konut dokunulmazlığı hakkının ihlal edildiği kanaatine ulaşılmıştır. AYM'nin gerekli güvenceler sağlanmadan yerinde inceleme yapılmasının hak ihlali doğurduğuna hükmettiği bu kararın uygulamada nasıl sonuçlar doğuracağı merak konusudur. Şu an için yalnızca başvuru sahibi açısından sonuç yaratan bu Karar ile birlikte, ilgili husus hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bildirimde bulunulmuştur.

